

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 stycznia 2013 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

w składzie:

Przewodniczący: SSO Jolanta de Heij - Kaplińska

Protokolant: sekretarz sądowy Katarzyna Dawejnis

po rozpoznaniu w dniu 28 stycznia 2013 roku w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa Stowarzyszenia (...) z siedzibą w K.

przeciwko B. K.

o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone

I. uznaje za niedozwolone i zakazuje B. K. wykorzystywania w obrocie z konsumentami postanowienia wzorca umownego o nazwie: „Regulamin (...) o treści: „Koszty przesyłki oraz inne koszty uboczne transakcji nie podlegają zwrotowi. (...) Sklep gwarantuje zwrot kwoty równej cenie towaru.”;

II. zasądza od pozwanej B. K. na rzecz powoda Stowarzyszenia (...) z siedzibą w K. kwotę 360,00 (trzysta sześćdziesiąt) złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego;

III. zasądza od pozwanej B. K. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Warszawie kwotę 600,00 (sześćset) złotych tytułem opłaty sądowej od pozwu, od uiszczenia której powód był zwolniony z mocy prawa;

IV. zarządza publikację prawomocnego wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym na koszt pozwanej B. K..

SSO Jolanta de Heij - Kaplińska

XVII AmC 3812/12

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 2 maja 2012 roku powód Stowarzyszenie (...) z siedzibą w K. skierowanym przeciwko B. K. domagał się uznania za niedozwolone postanowień wzorca umowy o nazwie „Regulamin (...) o treści: „Koszty przesyłki oraz inne koszty uboczne transakcji nie podlegają zwrotowi. (...) Sklep gwarantuje zwrot kwoty równej cenie towaru”.

W uzasadnieniu pozwu powód powołał się na naruszenie przez pozwaną właścicielkę sklepu internetowego „Regulamin (...) art. 7 ust. 3 ustawy o ochronie niektórych praw konsumenckich oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny z dnia 2 marca 2000 r. (Dz.U. nr 22, poz. 271), albowiem w związku z odstąpieniem od umowy strony powinny zwrócić sobie to co świadczyły.

(pozew, k. 2).

Pozwana w odpowiedzi na pozew wносиła o oddalenie powództwa, przeprowadzenie postępowania dowodowego oraz zasądzenie na swoją rzecz kosztów postępowania.

Pozwana przyznała fakt, iż jest właścicielką sklepu internetowego i posługuje się „Regulaminem (...) zawierającym kwestionowane postanowienie. Pozwana powołała się na interpretację art. 7 i art. 10 oraz art. 12 ust. 3 i 4 ustawy o ochronie niektórych praw konsumenckich oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny.

Podniosła, że ze względu na charakter sprzedawanych produktów (modyfikacja produktu zgodnie z preferencjami klienta) wyłączona jest możliwość odstąpienia przez konsumenta od umowy. Ponadto klient może zdecydować o przyjęciu towaru i wówczas po przyjęciu następuje zapłata za towar.

Dodatkowymi okolicznościami podniesionymi w odpowiedzi na pozew była działalność powodowego Stowarzyszenia i sprawa kosztów postępowania.

(odpowiedź na pozew, k. 14).

Sąd Okręgowy ustalił co następuje:

B. K. jest przedsiębiorcą prowadzącym sklep internetowy (...) pod adresem [www\(...\).pl](http://www(...).pl).

(wydruk ze strony [http://\(...\).pl](http://(...).pl), k. 5).

Na stronie sklepu internetowego umieszczony jest „Regulamin (...) posiadający m.in. zapis w pkt 17 „Koszty przesyłki oraz inne koszty uboczne transakcji nie podlegają zwrotowi. (...) Sklep gwarantuje zwrot kwoty równej cenie towaru”.

(„Regulamin (...) wydruk z dnia 28.02.2012 r., k. 5).

Do odpowiedzi na pozew został dołączony nowy regulamin ze zmienionym pkt 17 przyjmującym brzmienie: „(...)pl nie odbiera paczek nadanych za pobraniem. Warunkiem zwrotu pieniędzy jest odesłanie towaru. Pieniądze zostaną zwrócone w ciągu 7 dni roboczych od otrzymania zwróconego towaru przelewem bankowym na konto wskazane przez klienta”.

(„Regulamin (...) wydruk z dnia 6.06.2012 r., k. 21).

Księga przychodów i rozchodów firmy (...) za okres 1.01.2011 – 31.12.2011 wykazywała przychód rzędu (...) zł przy wydatkach 19 310,34 zł i koszcie uzyskania przychodu 38 402,81 zł. Analogiczne zestawienie za okres 1.01.2012-30.04.2012 zawiera dane: przychód (...) zł, wydatki 8 090,98 zł i dochód (-) (...) zł.

(podsumowanie księgi przychodów i rozchodów 1.01.2011 – 31.12.2011 oraz 1.01.2012 – 30.04.2012, k. 27 – 28).

Sąd ustalił stan faktyczny na podstawie dokumentów zgromadzonych w toku postępowania sądowego. Powyższy materiał dowodowy z uwagi na wzajemną spójność i logiczność uznano za wiarygodny.

Sąd oddalił wnioski dowodowe z zeznań świadka i przesłuchania strony, albowiem okoliczności na jakie wnioski zostały zgłoszone, nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy (co zostanie wykazane poniżej).

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Powództwo zasługuje na uwzględnienie.

Celem postępowania jest tzw. abstrakcyjna kontrola wzorców umowy, dokonywana w oderwaniu od konkretnej umowy; w razie uwzględnienia powództwa Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, kierując się przepisami art. 384-385⁴ k.c., orzeka, że konkretne, zaskarżone postanowienia wzorca umowy są niedozwolone i zakazuje ich stosowania (art. 479⁴² § 1 k.p.c.).

Kontrola abstrakcyjna polega na kontroli wzorca jako takiego, w oderwaniu od konkretnej umowy, której wzorzec dotyczy (uchwała SN z dnia 19 grudnia 2003 r., III CZP 95/03, OSNC 2005 nr 2, poz. 25). Nie jest istotny z płaszczyzny dokonywanej kontroli sposób wykorzystywania wzorca, czyli jego praktyczne stosowanie. Z drugiej strony kontrola konkretnych postanowień zawartych we wzorcu następuje w kontekście całego wzorca i w odniesieniu do stosunków prawnych, które reguluje. Wskutek dokonanej oceny następuje wyeliminowanie konkretnej klauzuli z konkretnego wzorca; ocena nie może zaś prowadzić do wyeliminowania konkretnych klauzul z obrotu prawnego. Zapisy ujęte w innych wzorcach umownych mogą być bowiem stosowane zgodnie z dobrymi obyczajami i nie naruszając interesu konsumenta (np. towarzyszą im symetryczne zapisy na korzyść konsumenta lub wysokość kary umownej albo odstępnego nie jest w tym przypadku wygórowana) (por. wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 22 sierpnia 2005 r., XVII Ama 21/05).

Istotą niniejszej sprawy jest analiza treści spornego postanowienia w kontekście całego wzorca umownego o nazwie „Regulamin (...)”. Zapis „Koszty przesyłki oraz inne koszty uboczne transakcji nie podlegają zwrotowi. (...) Sklep gwarantuje zwrot kwoty równej cenie towaru” został zawarty w pkt 17 Regulaminu dotyczącym zasad zwrotu i reklamacji zakupionego towaru. Na tle analizowanego wzorca umownego między konsumentem a przedsiębiorcą następuje zawarcie umowy sprzedaży na odległość. Konsument z własnej inicjatywy dociera do informacji na temat ofert i złożenia zamówienia.

Ocena spornego postanowienia musi zatem uwzględniać przepisy ustawy z dnia 2 marca 2000 roku o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny. Niniejsza ustawa stanowi implementację dyrektywy 97/7/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 maja 1997 r. w sprawie ochrony konsumentów w przypadku umów zawieranych na odległość (Dz.U.UE L z dnia 4 czerwca 1997 r.), która w pkt 14 preambuły stanowi „Konsument nie ma możliwości zobaczenia produktu w rzeczywistości ani upewnienia się co do charakteru usług przed zawarciem umowy; należy wprowadzić przepis nadający konsumentowi prawo odstąpienia od umowy, chyba że w niniejszej dyrektywie ustalono inaczej; aby prawo to nie miało jedynie formalnego charakteru, ewentualne koszty ponoszone przez konsumenta w przypadku wykonywania przez niego prawa odstąpienia od umowy muszą ograniczać się do bezpośrednich kosztów zwrotu towarów; prawo odstąpienia od umowy pozostaje bez uszczerbku dla praw konsumenta wynikających z przepisów krajowych, ze szczególnym uwzględnieniem przepisów dotyczących uszkodzonych produktów, niepełnowartościowych usług czy też produktów lub usług nieodpowiadających opisowi określonemu w ofercie; do Państw Członkowskich należy ustalenie pozostałych warunków lub ustaleń wynikających z wykonywania prawa do odstąpienia od umowy”.

W art. 6 dyrektywy ustanowiono zaś, że „w przypadku gdy konsument wykonuje swoje prawo odstąpienia od umowy na mocy niniejszego artykułu, dostawca jest zobowiązany do zwrotu wpłaconych kwot bez dodatkowych kosztów. Konsument nie może ponosić z tytułu wykonywania swojego prawa odstąpienia od umowy żadnych opłat poza bezpośrednimi kosztami zwrotu towarów. Zwrot ten musi nastąpić niezwłocznie, jednakże najpóźniej w terminie 30 dni.”

Ustawa o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny stoi na straży praw konsumenta określając w art. 9. 1. katalog informacji, które powinien poznać konsument, mianowicie winien być poinformowany o: 1) imieniu i nazwisku (nazwie), adresie zamieszkania (siedziby) przedsiębiorcy oraz organie, który zarejestrował działalność gospodarczą przedsiębiorcy, a także numerze, pod którym przedsiębiorca został zarejestrowany, 2) istotnych właściwościach świadczenia i jego przedmiotu, 3) cenie lub wynagrodzeniu obejmujących wszystkie ich składniki, a w szczególności cła i podatki, 4) zasadach zapłaty ceny lub wynagrodzenia, 5) kosztach oraz terminie i sposobie dostawy, 6) prawie odstąpienia od umowy w terminie dziesięciu dni, ze wskazaniem wyjątków, o których mowa w art. 10 ust. 3, 7) kosztach wynikających z korzystania ze środków porozumiewania się na odległość, jeżeli są one skalkulowane inaczej niż wedle normalnej taryfy, 8) terminie, w jakim oferta lub informacja o cenie albo wynagrodzeniu mają charakter wiążący, 9) minimalnym okresie, na jaki ma być zawarta umowa o świadczenia ciągle lub okresowe, 10) miejscu i sposobie składania reklamacji, 11) prawie wypowiedzenia umowy, o którym mowa w art. 8 ust. 3.

Ustawa ani w art. 9 ani w art. 7 nie określa kosztów zwrotu zakupionego towaru w razie odstąpienia od umowy. W razie odstąpienia od umowy, umowa jest uważana za niezawartą, a konsument jest zwolniony z wszelkich zobowiązań. To, co strony świadczyły, ulega zwrotowi w stanie niezmienionym, chyba że zmiana była konieczna w granicach zwykłego zarządu. Jeżeli konsument dokonał jakichkolwiek przedpłat, należą się od nich odsetki ustawowe od daty dokonania przedpłaty.

Problem kosztów w prawie polskim został zauważony w piśmiennictwie (por. K. Szczygielska, Odstąpienie od umowy zawartej na odległość w prawie niemieckim i polskim, KPP, 2003, nr 2, s. 409). „W prawie polskim kwestia kosztów zwrotu rzeczy nie została jednoznacznie uregulowana. A contrario do art. 12 ust. 4 zd. 2 ustawy o ochronie niektórych praw konsumenckich oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny należy wywnioskować, że koszty te ponosi konsument. Artykuł 12 ust. 3 ustawy stanowi bowiem, iż przedsiębiorca ma prawo spełnić świadczenie zastępcze, odpowiadające tej samej jakości i przeznaczeniu oraz za tę samą cenę lub wynagrodzenie, jeżeli takie zastrzeżenie zawarto w umowie. Zgodnie z art. 12 ust. 4 ustawy konsument ma prawo takiego świadczenia nie przyjmując i odstąpić od umowy w sposób przewidziany w art. 7 ustawy. Przepis stanowi, że w takim wypadku zwrot rzeczy następuje na koszt przedsiębiorcy. Z tego wynika, że w każdym innym przypadku odstąpienia od umowy i odesłania przedsiębiorcy zamówionej rzeczy koszty zwrotu ponosi konsument.”

Mając na względzie prounijną wykładnię przepisów prawa krajowego, słuszne wydaje się być stanowisko, iż jedynymi kosztami, które obciążają konsumenta są bezpośrednie koszty zwrotu towarów. Nie można dokonywać innej interpretacji przepisów ustawy. Wniosek taki można wyprowadzić bez odwoływania się do wykładni prounijnej prawa krajowego. Otóż skoro w sytuacji odstąpienia od umowy strony są obowiązane zwrócić wszystko co świadczyły, to nie winne generować powstania nowych kosztów, które następnie podlegałyby zwrotowi. Pokrycie przez sprzedającego kosztów wysyłki klienta, rodziłoby prawo żądania ich zwrotu. Poniesione zostałyby bowiem bez podstawy prawnej, gdyż konsekwencją odstąpienia od umowy jest jej nieobowiązywanie ze skutkiem *ex tunc*.

Dodatkowo porównanie art. 7 i 12 ust. 4 ustawy o ochronie niektórych praw konsumenckich oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny uprawnia do wniosku, że ponoszącym koszty zwrotu jest ten, czyje zachowanie prowadzi do odstąpienia od umowy. W przypadku opisanym w art. 12 ust. 3 ustawy, rodzącym konsekwencje odstąpienia w ust. 4, działanie przedsiębiorcy – sprzedającego kreuje prawo konsumenta do odstąpienia od umowy i prawo zwrotu kosztów na rzecz sprzedającego. Sytuacja regulowana w art. 7 ustawy jest typowa i odpowiada istocie umowy na odległość. Dzięki wprowadzaniu nowych technologii konsument ma większe możliwości dotarcia do informacji na temat ofert w dowolnym miejscu i złożenia zamówienia; inicjatywa zawarcia umowy leży więc po stronie konsumenta. Konsument zapoznaje się z oferowanym produktem, nie jest zaskakiwany jego właściwościami a podejmowana decyzja nie cechuje się przypadkowością. Ustawa o ochronie niektórych praw konsumenckich oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny przyznaje jednakże prawo odstąpienia od umowy, a realizacja tego prawa pozostawiona jest konsumentowi.

Dyspozycja art. 7 ustawy wskazuje, że w razie odstąpienia konsumenta od umowy konsument jest zwolniony z wszelkich zobowiązań. Termin „zobowiązania” musi pozostawać w zgodzie z rozumieniem nadanym mu w obowiązującym porządku prawnym. Przepis art. 353 k.c., określając pojęcie zobowiązania, stanowi, że jest to stosunek prawny między podmiotem uprawnionym, wierzycielem a podmiotem zobowiązanym, dłużnikiem, natomiast treścią tego stosunku są uprawnienia wierzyciela i skorelowane z nimi obowiązki dłużnika. Uprawnienia wierzyciela sprowadzają się do możliwości żądania od dłużnika świadczenia, a obowiązki dłużnika polegają na spełnieniu tego świadczenia i tym samym zaspokojeniu interesu wierzyciela. Źródłem zobowiązań są zdarzenia cywilnoprawne. Odstępując od umowy konsument zwalnia się z zobowiązań wynikających z zawartej umowy na odległość, nie zwalnia się z konsekwencji swojego zachowania. Jak przyjmuje się w piśmiennictwie konsekwencją odstąpienia od umowy jest uchylenie skuteczności zawartej umowy z mocą wsteczną (*ex tunc*). W konsekwencji strony nie tylko zwolnione są z obowiązku dalszych świadczeń wynikających z umowy, ale powinny zwrócić świadczenia już spełnione.

Poglądem dominującym w judykaturze jest, że jeżeli przedmiotem świadczenia były rzeczy ruchome, odstąpienie od umowy wywołuje także skutek rzeczowy i własność rzeczy ruchomej przechodzi z powrotem na zbywcę (por. wyrok

SN z 26 listopada 1997 r., II CKN 458/97, OSNC 1998, nr 5, poz. 84; uchwała SN (7) z 27 lutego 2003 r., III CZP 80/02, OSNC 2003, nr 11, poz. 141). O tym, komu przysługuje prawo własności, decydują przepisy księgi drugiej kodeksu cywilnego. I na ich podstawie (art. 155 i 156 k.c.) odstąpienie od umowy stanowi *actus contrarius* wobec umowy, ma zatem tzw. podwójny skutek obligacyjno-rzeczowy. Skutek rzeczowy odstąpienia od umowy przejawia się w możliwości domagania się od drugiej strony nie tylko wydania rzeczy, lecz także wynagrodzenia z tytułu korzystania przez nią z rzeczy. To ostatnie roszczenie, zdaniem SN, wypływa z przepisów prawa rzeczowego, nie obligacyjnego, a konkretnie z przepisów art. 224 § 2, art. 225, 228 oraz 230 k.c. (zaś gdy chodzi o przedawnienie roszczenia o zapłatę wynagrodzenia - art. 229 k.c.). Do chwili wydania rzeczy strona ma zasadniczo obowiązek powstrzymania się od jej używania (por. uzasadnienie cytowanej uchwały SN z 27 lutego 2003 r., III CZP 80/02), a może narazić się także na żądanie odszkodowania w związku z pogorszeniem rzeczy na skutek korzystania z niej po złożeniu oświadczenia o odstąpieniu od umowy (por. wyrok SN z 3 lipca 1980 r., II CR 190/80, OSNC 1981, nr 1, poz. 18 oraz wyrok SN z 7 lutego 2006 r., IV CK 400/05, LEX nr 192044).

W kontekście powyższego należy uznać za naruszający prawa konsumentów zapis „Koszty przesyłki oraz inne koszty uboczne transakcji nie podlegają zwrotowi. (...) Sklep gwarantuje zwrot kwoty równej cenie towaru”. W spornym postanowieniu wzorca zastosowano pojęcia niesprecyzowane i otwarte „inne koszty uboczne”. We wzorcu „Regulamin (...)” nie ma definicji takich kosztów, a zgodnie z wcześniejszymi konkluzjami konsument może ponieść tylko koszty przesyłki zwracanego towaru. Zdanie drugie „Sklep gwarantuje zwrot kwoty równej cenie towaru” analizowane w kontekście pkt 8 Regulaminu może stanowić naruszenie zapisu art. 7 ustawy „Jeżeli konsument dokonał jakichkolwiek przedpłat, należą się od nich odsetki ustawowe od daty dokonania przedpłaty”. „Regulamin (...)” przewiduje płatność za zamówienia przelewem oraz przy odbiorze. W drugiej sytuacji realizacja zamówienia rozpoczyna się w chwili wpłacenia gotówki lub dotarcia przelewu na konto sklepu zaliczki. Wprowadzenie terminu „zaliczki” oznacza konieczność wskazania, czym w istocie jest zaliczka. Nie ulega wątpliwości, że zaliczka nie jest szerzej uregulowana przepisami cywilnoprawnymi. Została ukształtowana w praktyce obrotu, a określenie konsekwencji związanych z jej wręczeniem stanowi dorobek nauki i orzecznictwa. Stąd też twierdzi się, że zaliczka nie jest instytucją prawa cywilnego, nazywając ją „funkcjonującą w praktyce obrotu przedpłatą, rodzącą skutki w sferze cywilnoprawnej” (za M. Tenenbaum, Instytucja zadatku w polskim prawie cywilnym, Oficyna 2008, rozdział IX).

Danie zaliczki nazywane jest także daniem czegoś a conto czy też na poczet konkretnego świadczenia. Określenia te wskazują, że skoro zaliczka dawana jest zawsze nie „za coś”, lecz „na poczet czegoś”, do wręczenia przedmiotu zaliczki musi dojść przed spełnieniem świadczenia przez drugą stronę. Skoro zaliczka dawana jest na poczet przyszłego świadczenia, następnie zostaje ona na nie zarachowana, to jedyną funkcją zaliczki jest zapłata części świadczenia.

Na gruncie niniejszej sprawy możliwa jest sytuacja, gdy pomiędzy dokonaniem przedpłaty w formie zaliczki a odstąpieniem od umowy upłyne co najmniej 10 dni, co obciąża przedsiębiorcę obowiązkiem zwrotu odsetek ustawowych.

Mając powyższe na uwadze Sąd stwierdził, iż przedmiotowe postanowienie stanowi klauzulę niedozwoloną w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. i zakazał jej wykorzystywania w obrocie z konsumentami - art. 479⁴² k.p.c.

Uznając pozwaną za przegrywającą sprawę stosownie do przepisu art. 98 k.p.c. w związku z art. 98 § 3 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c. zaliczono do niezbędnych kosztów procesu poniesionych przez powoda wynagrodzenie radcy prawnego należne stosownie do § 14 ust. 3 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. 2002r., Nr 163, poz. 1349 ze zm.) w wysokości 360 zł.

O obciążeniu pozwanej opłatą stałą od pozwu orzeczono na podstawie art. 113 ust. 1 oraz art. 96 ust 1 pkt 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. z 2005r., Nr 167, poz. 1398).

Publikację prawomocnego wyroku zarządzono na podstawie art. 479⁴⁴ k.p.c. a koszty jako koszty procesu obciążą pozwaną.

Sąd nie zastosował w niniejszej sprawie zasady wynikającej z art. 102 k.p.c., której rolą jest przyznanie pewnej swobody w przyznawaniu zwrotu kosztów procesu, gdyby stosowanie zasady odpowiedzialności za wynik (art. 98 k.p.c.) nie dałoby się pogodzić z zasadami słuszości. Sama treść przepisu mówiąca o wypadkach szczególnie uzasadnionych przemawia za tezą, że wyłącza się stosowanie wykładni rozszerzającej. Jednocześnie należy przyjąć, że przepis ten może być stosowany w zależności od konkretnego stanu faktycznego. Do wypadków szczególnie uzasadnionych w rozumieniu art. 102 k.p.c. nie można zaliczyć zmiany regulaminu ani podważania działalności Stowarzyszenia poprzez wykazywanie powiązań osobowych i zgłaszanie zastrzeżeń do miejsca siedziby podmiotu.

Zgodnie z ustawą z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (tekst jednolity Dz.U. 2001 Nr 79, poz. 855) stowarzyszenia zwykle podlegają nadzorowi przez organ nadzoru oraz pośrednio przez Sąd rejestrowy, który w myśl art. 29 na wniosek organu nadzorującego lub prokuratora, może:

- 1) udzielić upomnienia władzom stowarzyszenia,
- 2) uchylić niezgodną z prawem lub statutem uchwałę stowarzyszenia,
- 3) rozwiązać stowarzyszenie, jeżeli jego działalność wykazuje rażące lub uporczywe naruszenie prawa albo postanowień statutu i nie ma warunków do przywrócenia działalności zgodnej z prawem lub statutem.

Ze stanu sprawy nie wynika, aby środki nadzoru zostały podjęte a w niniejszym postępowaniu Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów nie jest uprawniony do badania działalności stowarzyszenia.

Pozwana zaniechała posługiwania się wzorcem po otrzymaniu pozwu wskazując, że zbędne było wytaczanie powództwa. W postępowaniu o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone jest wyłączony przepis art. 479¹² k.p.c. (wezwanie do dobrowolnego spełnienia żądania), bowiem inna jest istota tego postępowania. Celem nadrzędnym jest ochrona konsumentów, co potwierdza sam ustawodawca zwalniając od kosztów sądowych stronę wnoszącą o uznanie postanowień umownych za niedozwolone (art. 96 ust. 1 pkt 3 ustawy o kosztach sądowych). Pozwana nie zakwestionowała, aby działanie wnoszącego pozew było działaniem przeciwko interesom konsumentów.

Do okoliczności branych pod uwagę przez sąd przy ocenie przesłanek zastosowania dyspozycji art. 102 k.p.c., zaliczyć można nie tylko te związane z samym przebiegiem postępowania, ale również dotyczące stanu majątkowego i sytuacji życiowej strony. Jednak sama sytuacja ekonomiczna strony przegrywającej, nawet tak niekorzystna, że strona bez uszczerbku dla utrzymania własnego i członków rodziny nie byłaby w stanie ponieść kosztów, nie stanowi podstawy zwolnienia od obowiązku zwrotu kosztów przeciwnikowi, chyba że na rzecz tej strony przemawiają dalsze szczególne okoliczności, które same mogłyby być niewystarczające, lecz łącznie z trudną sytuacją ekonomiczną wyczerpują znamiona wypadku szczególnie uzasadnionego (vide postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 lutego 2010 r., sygn. I CZ 112/9). Przedstawione przez pozwaną przychody i rozchody prowadzonej działalności wskazują na wysokie koszty uzyskania przychodu za okres od 1 stycznia 2011 do 30 kwietnia 2012. Koszty uzyskania przychodu pomniejszają dochód podlegający opodatkowaniu i same w sobie nie świadczą o kondycji finansowej podmiotu, a jedynie o jego gospodarce finansami. Przedstawione dokumenty nie obrazują pełnej sytuacji finansowej pozwanej a nie jest rolą Sądu prowadzenie w trybie przepisu art. 102 k.p.c. postępowania dowodowego. Sytuacja stanowiąca podstawę zwolnienia strony od obowiązku uiszczenia kosztów sądowych nie wyczerpuje sama w sobie przesłanek zastosowania art. 102 k.p.c., i jak wskazano powyżej przepis ten z uwagi na swój szczególny charakter nie może być wykładany rozszerzająco i wyklucza uogólnienia.

SSO Jolanta de Heij – Kaplińska